

Migrans

www.milvus.ro

Tîrgu-Mureş

Volumul VIII, nr. 3-4 • Decembrie 2006

Pescărel negru • Foto: Kerekes István (AFIAP)

Contribuția Grupului Milvus la realizarea rețelei de arii protejate europene „Natura 2000” din România

Este cert faptul, că pentru Grupul Milvus, anul 2006 a fost marcat de realizarea rețelei “Natura 2000”. Date generale despre ce înseamnă rețeaua Natura 2000 se pot găsi în numărul anterior al revistei „Migrans”. Nu este un secret, că protecția naturii în România (și nu numai la noi) este un copil vitreg... ■ pagina 8.

Grupul Milvus – la a 15-a aniversare

Papp Tamás

În toamna anului 1991, opt ornitologi tineri s-au adunat la Târgu Mureș, în casa muzeologului Szombath Zoltán. Media de vârstă a grupului era relativ mică (16-17 ani), dar entuziasmul cu atât mai mare. Am hotărât să constituim un „grup de ornitologi”. Acest lucru a avut tradiții deja în Târgu Mureș, unde activa cu aprox. 30 de ani în urmă Cercul Tinerilor Naturaliști, - membrii acestuia ne ajută și acum în diverse activități, pentru care le suntem recunoscători.

Alegerea numelui a fost tema primului vot. Cu toții eram de acord că trebuie să fie numele științific al unei păsări. După multe sortări, în cursă au rămas Milvus și Oriolus, iar Milvus a fost votat. Autorul acestui articol a votat pentru Oriolus, dar acum nu-i mai pare deloc rău că nu a câștigat, deși probabil și acest nume ar fi fost la fel de îndrăgit, dacă de el s-ar fi legat la fel de multe amintiri.

Acesta a fost începutul, iar împreună cu generația-fondatoare a crescut și „Milvus”, ajungând la „maturitate” odată cu membrii. Au urmat câțiva pași foarte importanți: prima tabără de inelare, primul proiect câștigat,

Unul dintre torturile savurate la petrecere.

prima publicație... și din fericire multe altele.

Nu mai suntem grupul de ornitologi Milvus, ci Asociația pentru Protecția Păsărilor și a Naturii „Grupul Milvus”, și demult nu ne mai ocupăm doar de păsări.

Mi se pare imposibil să relatez cele întâmplate de atunci într-un articol scurt. Aș dori doar să vă mulțumesc tuturor celor care au contribuit la activitățile organizației și la protecția naturii. Știți foarte bine că fără voi, fără munca și sprijinul vostru nu am fi ajuns aici. Vă mulțumesc și sper să ne întâlnim în toamna anului viitor și de acum încolo în fiecare an.

Nu ne-am propus ca aniversarea de 15 ani să fie o ocazie pentru laudă, pentru a arăta lumii ce buni suntem și câte am realizat. Am planificat-o ca pe o întâlnire între prieteni, de aceea și programul a fost unul foarte simplu: observarea păsărilor la lacurile de la Cipău și Iernut (nu am luat în calcul ceața), seara întâlnire la cărciumă („ceainărie”), cu proiecții de diapozitive și povestiri despre primii ani ale Milvus-ului.

Mulțumim tuturor celor care au participat! ■

Boboci de rață mică în Munții Apuseni

Pârvulescu Lucian

În toate cărțile de specialitate rața mică (*Anas crecca*) este încadrată la categoria “oaspeți de iarnă”. În 1986 I. Bereș și A. Mihăileanu publică pentru prima dată observații privind cuibăritul

Femelă de rață mică la șesul padișului, 4 August 2005
Foto: Pârvulescu Lucian

acestei specii în România, la Hagieni în Județul Constanța. Observațiile domnului dr. József Szabó publicate în 1987 au adus specia spre un statut de “rar clocitoare”, pe baza observațiilor sale din zona Sânpăul, județul Harghita unde încă din 1985 observă două femele de rață mică, cu 4 pui și respectiv 3, aceasta din urmă fiind și fotografiată. În 1990 Josef Szabo aduce o nouă dovadă certă: un cuibar cu 9 ouă din care în 26 iunie 1990 eclozează puii și-l părăsesc.

În 04 august 2005 împreună cu grupul de voluntari pentru inventarierea faunei din Parcul Natural Apuseni am observat și fotografiat în Șesul Padiș o femelă cu 4 juvenili încă nezburători, pe tinovul cel mai estic de la nord de drum, în apropiere de pădure. Tot atunci am văzut și un mascul zburând deasupra Șesului Padiș

Determinările s-au făcut la fața locului și ulterior după fotografii colaborând cu Cosmin Manciu și cu membrii Milvus pe forumul de discuții al grupului.

Anul acesta în aceeași locație a cuibărit o familie de rață mare.

Întrucât în Șesul Padiș se află un canton consider că orice intensificare a activităților umane în acea zonă ar fi periculoasă pentru continuitatea cuibăririi speciei în acel loc. ■

Neaua – model de dezvoltare durabilă

Kelemen A. Márton

Grupul Milvus derulează un proiect de dezvoltare durabilă în comuna Neaua, județul Mureș. Proiectul este unul internațional intitulat „Dezvoltare durabilă în Eco-regiunea Carpați”, implementat de Asociația Grupul Milvus în cooperare cu rețeaua internațională CEEWEB și finanțat de DOEN Foundation din Olanda și de Fundația pentru Parteneriat din România. Deși acest proiect este unul dintre cele mai mari importante proiecte din istoria organizației (cel puțin din punct de vedere financiar), majoritatea membrilor dețin foarte puține informații cu privire la activitățile și rezultatele proiectului.

Mulți dintre membrii organizației poate și-au pus întrebarea, de ce o organizație ca Grupul Milvus cu activități de conservare a naturii se implică în și chiar coordonează un astfel de proiect. Un proiect în care conservarea naturii (deși este important) are un rol aparent secundar. Majoritatea persoanelor care se implică în activități specifice de conservare realizează în scurt timp că unul dintre factorii cheie pentru succesul eforturilor depuse este schimbarea mentalității oamenilor față de obiectul eforturilor de conservare (indiferent dacă vorbim de păsări răpitoare, carnivore mari, reptile sau de lăleaua pestriță). Schimbarea atitudinii și conștientizarea oamenilor este tot atât de important ca și cunoștințele

Casa comunității din Sânsimion - Foto: Kelemen A. Márton

Dezvoltarea durabilă (conform Comisiei Brundtland) este cea care urmărește nevoile prezentului, fără a compromite posibilitatea generațiilor viitoare de a-și satisface nevoile lor. Dacă încercăm să aplicăm această definiție la relația om/natură, om/biodiversitate rezultă că omenirea poate folosi resursele naturale inclusiv biodiversitatea într-o măsură care nu compromite accesul generațiilor următoare la aceleași resurse.

Desigur după cum mulți știm (sau probabil toți simțim) dezvoltarea omenirii din prezent este departe de a fi durabilă, exemplele negative sunt din belșug, distrugerea habitatelor naturale, rata horifică a extincției de specii pe plan global, schimbările climatice, sunt doar câteva dintre acestea. Exemplele pozitive însă sunt foarte rare, nu există practic nici o comunitate modernă despre care experții să exprime în unanimitate că se dezvoltă într-o manieră durabilă. Totuși din ce în ce mai mulți încearcă să atingă acest scop cu diverse metode, se pare că lumea începe să-și dea seama că singura șansă pentru supraviețuirea speciei noastre pe pământ constă în atingerea durabilității. Există însă și o veste bună, este evident că cei care susțin într-o manieră populistă că în scurt timp viața va dispărea de pe pământ nu au dreptate. Distrugerea vieții pe pământ este aproape imposibilă, însă prezența speciei Homo sapiens pe glob în viitor depinde în mare parte de atitudinea generațiilor prezente.

Proiectul din Neaua este un proiect model și în aceleași timp un proiect experimental. Model în sensul că strategia de dezvoltare este concepută într-un fel în care să tindă către durabilitate, experimental în sensul că multe idei pe care vrem să punem în practică nu au fost încă implementate în astfel de comunități. În aceleași timp comuna este într-o zonă desemnată ca Zonă de Conservare Specială Avifaunistică de către Grupul Milvus. Dezvoltarea comunităților în situri Natura 2000 va fi o provocare foarte mare după aderarea României la UE, sperăm că prin acest proiect putem să arătăm modalități de dezvoltare care nu sunt în conflict cu principiile rețelei Natura 2000.

continuare în pag. 6

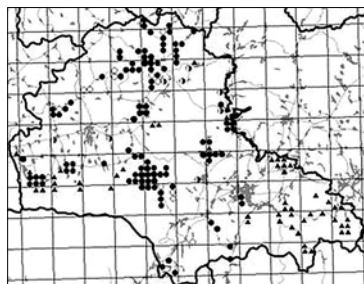
Cartarea herpetofaunei în județul Brașov în 2006 - Rezultate preliminare

Sos Tibor / Makó Katalin / Bege Imola / Szatmári Borbála / Murariu Ana-Maria

În prezent, județul Brașov este unul din județele Transilvaniei cu cele mai puține date recente referitoare la distribuția herpetofaunei. În vasta lucrarea a lui Ghira et al. (2002) Mapping of transylvanian herpetofauna, doar 9 localități brașovene apar cu date herpetofaunistice. Însă date sporadice despre herpetofaună găsim și în alte lucrări, dar care au avut ca temă cartarea herpetofaunei numai din unele zone geografice ale județului.

În anul 2006, Grupul pentru Protecția Amfibienilor și Reptilelor a continuat cartarea herpetofaunei din județul Brașov începută în anii precedenți. Anul acesta ne-am concentrat în zona nord-vestică a județului. În anii anteriori formării grupului de lucru am adunat date din partea nordică a județului, iar în 2005 am adunat date mai ales din sud-estul județului (Fig. 1). Față de anul 2005, când am reușit

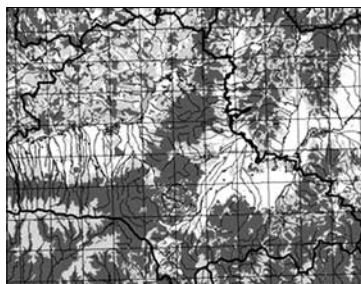
Fig. 1. Pătrate UTM km cercetate (caroiaj UTM 2x2 km; griduri UTM 10x10 km) (punct negru - date din 2006, punct alb - pătrat cercetat fără date herpetologice, dreptunghi negre - date din 2005, punct alb-negru - date din Mara et al. 1999)

să cartografiem zone aflate în majoritatea cazurilor departe de influența negativă a localităților (comparați prima hartă cu harta din Fig. 2), în 2006 am cercetat habitate din imediata apropiere a drumurilor județene. În acest fel am reușit să parcurgem distanțe mai mari, însă datele despre herpetofaună au fost mai sărace și am identificat mai ales speciile abundente sau mai puțin sensibile la influența drumurilor și a localităților. În cazul unor specii chiar nu am reușit să adunăm date al distribuției lor cu toate că existența lor este foarte probabilă (Tab. 1). În afara de localizarea speciilor, în 2006, am avut în vedere și identificarea habitatelor cu posibil potențial herpetologic. Chiar dacă în timpul proiectului nu am avut suficient timp și resurse eficiente pentru a dovedi acest aspect al habitatelor, aceste locații sunt propuse pentru investigații mai amănunțite în următorii ani. Unele habitate necercetate, de ex. de la baza M-țiilor Făgărași, cele din M-ții Perșani, sau chiar și cele adiacente Oltului, cu siguranță mai ascund unele surprize herpetofaunistice.

Deplasările le-am efectuat între lunile iulie și octombrie. La deplasări ne-am folosit de o mașină și am cartat mai ales habitate vizibil

Fig. 2. Principalele tipuri de habitate din județul Brașov (- zonă dominată de activitate industrială și de agricultură, ■ - pășuni și pajști, ■ - păduri de foioase și de conifere, ■ - localități).

Specie	Caroiaj	%
<i>S. salamandra</i>	14	14.47
<i>T. alpestris</i>	4	03.28
<i>T. cristatus</i>	6	04.92
<i>T. vulgaris</i>	4	03.28
<i>T. montandoni</i>	-	-
<i>B. bombina</i>	-	-
<i>B. variegata</i>	65	53.28
<i>B. fusca</i>	-	-
<i>B. bufo</i>	11	09.02
<i>B. viridis</i>	4	03.28
<i>H. arborea</i>	14	11.47
<i>R. nidibunda</i>	31	25.41
<i>R. kl. esculenta</i>	30	25.59
<i>R. esc. compl.</i>	12	09.84
<i>R. dalmatina</i>	18	14.75
<i>R. temporaria</i>	10	08.20
<i>R. arvalis</i>	1	00.82
<i>E. orbicularis</i>	2	01.64
<i>L. agilis</i>	30	25.59
<i>L. viridis</i>	-	-
<i>P. muralis</i>	-	-
<i>Z. vivipara</i>	4	03.28
<i>A. f. colchicus</i>	7	05.74
<i>Z. longissimus</i>	1	00.82
<i>C. austriaca</i>	4	03.28
<i>N. natrix</i>	15	12.29
<i>N. tessellata</i>	-	-
<i>V. berus</i>	-	-

neafectate de activitatea umană și de circulația din zonă. Astfel în unele zone agricole am fost forțați să străbatem zeci de kilometri fără să găsim măcar un fragment de habitat natural. În locurile propice existenței herpetofaunei am urmărit efectuarea unor transecte pe distanțe de cel puțin 150 de metri de fiecare membru participant. În cele mai multe cazuri am folosit identificarea vizuală fără a captura speciile, dar ne-am folosit și de minciog pentru a captura speciile acvatice sau semiacvatice. La unele specii de broaște prezența lor a fost trădată și de cântecul nupțial al masculilor. Datele cartării (de ex. date asupra habitatelor) le-am reținut pe fișele de date și prezența speciilor a fost notată pe hărți cu caroiaj UTM de 2x2 km. Această metodă are ca urmare faptul că rezultatele noastre în mare parte prezintă date noi despre distribuția amfibienilor și reptilelor din județ (excepție prezintă datele lui Mara et al. 1999 din Preliminary report on herpetofauna of the upper and middle Olt river basin), fiindcă datele anterioare referitoare la herpetofaună erau legate de numele localităților sau de scări

mai mari ale pătratelor UTM.

Începutul târziu din luna iulie a dus la pierderea unor informații prețioase referitoare la prezența amfibienilor în zonele joase ale județului, unde aglomerările produse de perioada reproducerii au luat sfârșit. În aceste zone, dispariția bălților temporare a făcut imposibilă identificarea speciilor cu ajutorul larvelor de amfibieni. Însă în zonele mai elevate, de la baza munților, întârzierea perioadei de reproducere și a dezvoltării larvelor, precum și existența prelungită a bălților temporare datorate climatului specific zonelor montane, ne-a ajutat la prelevarea unor date. În cartările viitoare, care neapărat trebuie să înceapă primăvara și care vor viza herpetofauna unei regiuni cu habitate cu diferite elevațiuni, în cazul amfibienilor propunem începerea cartării cu habitatele de la joase înălțimi continuând cu cele de mai sus.

În zonele cu agricultură intensă (de ex. în zonele din depresiunea Brașovului, la nord de Brașov), lipsa amfibienilor și a reptilelor este rezultatul vizibil al distrugerii de habitate, lipsa fășiilor naturale sau seminaturale dintre terenurile agricole și lipsa bălților temporale. Nici speciile ca *Bombina variegata*, *Lacerta agilis* care rezistă în aceste condiții, nu apar.

În 2006 rar am întâlnit populații neinfluențate de activitatea umană (de ex. populațiile de salamandre, *Salamandra salamandra*, de la baza M-țiilor Făgărași), acest lucru fiind cauzat și de metoda cartării. Celelalte fărâme de populații întâlnite au fost afectate de pierderi și distrugeri de habitate și a bălților de reproducere în cazul amfibienilor. Tritonul de munte (*Triturus alpestris*) deseori

este forțat la folosirea canalelor de scurgere de lângă drumuri, fiind vulnerabil la accidentele de circulație. Tritonul comun (*T. vulgaris*) și tritonul cu creastă (*T. cristatus*) duc o lipsă acută a locurilor de reproducere în apropierea habitatelor seminaturale sau naturale. Bălțile existente deseori sunt folosite pentru depozitarea gunoaielor menajere și, astfel, sunt și poluate. Tritonul carpatic (*T. montandoni*) nu a fost identificat în regiunea cercetată.

Izvorașul cu burtă roșie (*B. bombina*) a fost semnalat în 1943 de Fejérváry-Lángh din zona Brașovului. Însă de atunci prezența lui nu a fost dovedită în județ. Izvorașul cu burtă galbenă (*B. variegata*; Fig. 3) este o specie răspândită în județ, însă nu este abundentă. Această falsă estimare a abundenței și a nevulnerabilității speciei se datorează ușurinței cu care întâlnim specia în natură fiind strâns legată de bălțile periodice. Broasca de pământ brună (*Pelobates fuscus*) nu a fost identificată fiind o specie nocturnă și datorită lipsei datelor din timpul de reproducere. Broasca râioasă brună (*Bufo bufo*) apare în număr mare în zonele deluroase înalte și în zonele montane, astfel în mare parte scapă de sub presiunea umană. Broasca râioasă verde (*B. viridis*) însă apare în număr mare în localități, unde în apropiere există locuri de reproducere chiar și artificiale. Prezența brotăcelului (*Hyla arborea*) este condiționată de existența bălților și a zonelor de tufăriș din zonă. Astfel ocupă rapid și gropile artificiale pentru reproducere. Broaștele verzi din complexul *Rana esculenta* apar în număr mare în lacuri sau chiar lângă ape curgătoare.

În data de 12 septembrie 2005, Fodor A., Kiss Zs. și Szűcs Cs. (H) au efectuat observații între localitățile Plopu și Vadu (TL) unde au identificat un număr de 32 specii de limicole. La bălțile de lângă Vadu, între prundașii de nămol (*Limicola falcinellus*) și alte specii de fugaci a fost întâlnit un ex. juvenil de fugaci mare (*Calidris canutus*), iar pe malul mării un ex. tânăr de sitar de mal nordic (*Limosa lapponica*). Menționăm, că în ultimii ani au crescut semnalarile referitoare la ultimele două specii. ■

În iarna 2005-2006, în câteva zone ale Transilvaniei au fost observate stoluri neobișnuit de mari de cormoran mare (*Phalacrocorax carbo*). Stolurile au apărut pe râurile Mureș și Târnava Mare. Datele înregistrate în județul Mureș provin din perioada noiembrie 2005 - februarie 2006, de pe porțiunea dintre Brăncovenesti și Cuci. În această perioadă mulți ornitologi au raportat prezența stolurilor de până la 300-900 de ex. De pe Târnava Mare dispunem de observații din împrejurimile Odorheiului Secuiesc unde dr. Szabó J. a semnalat între 2 și 16 februarie 250-300 ex. În ciuda faptului, că în timpul hoinăritului de toamnă-iarnă apar grupuri de până la câteva zeci de exemplare, este de remarcant apariția unor astfel de stoluri mari, care până în prezent nu erau caracteristice acestei regiuni al Transilvaniei. ■

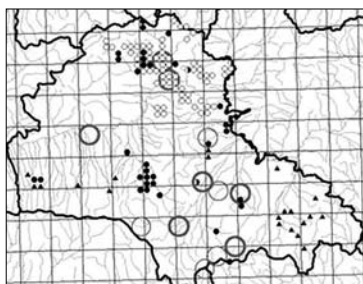
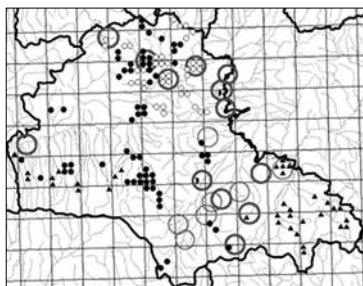

Fig. 3. Noi date la distribuția izvoarașului cu burtă galbenă (*Bombina variegata*; sus) și a șopârlei de câmp (*Lacerta agilis*) în județul Brașov [punct negru - date din 2006, dreptunghi negru - date din 2005, punct alb - date anterioare anului 2005, punct alb-negru - date din Mara et al. 1999, cerc gros - date din literatură recentă (1986-2002), cerc subțire - date din literatură veche (1892-1961)].

Am identificat după caractere morfologice și sunetul masculilor doar broasca de lac mare (*Rana ridibunda*) și hibridul *R. kl. esculenta*. Însă prezența lui *R. lessonae* în zonă este așteptată. Broasca roșie de pădure (*R. dalmatina*) și broasca roșie de munte (*R. temporaria*) sunt puțin afectate, datorită distribuției lor legate de pădurile neatinse. Însă, în zonele apropiate localităților, suferă influența negativă umană, ca și celelalte specii. Marea parte a habitatelor broaștei de mlaștină (*R. arvalis*) din zona Oltului se

Șopârlă de câmp (*Lacerta agilis*) • Foto: Deák Attila

afără sub presiunea agriculturii intensive. Însă, având în vedere datele sporadice despre specie în această zonă, ne așteptăm la identificarea unei populații nucleu mai numeroase în locurile neatinse de lângă Olt.

Investigațiile noastre de a găsi o populație reproductivă de țestoasă de apă (*Emys orbicularis*) a eșuat. Doar exemplare sporadice au fost observate și am identificat și un exemplar aflat în captivitate. Șopârla de câmp (*L. agilis*; Fig. 3) este cea mai răspândită specie de reptilă în zonă, însă și ea lipsește din zonele de agricultură și pășunat intensiv. Șopârla de munte (*Zootoca vivipara*) apare în habitate montane și submontane. Prezența ei este pozitiv influențată de defrișări de mici dimensiuni prin crearea a noi habitate sau a noi legături între populații. Năpârca (*Anguis fragilis colchicus*) este o specie cu prezența greu de dovedit în astfel de cartări cu timp redus, datorită stilului de viață. Șarpele de casă (*Natrix natrix*) este o specie ușor de observat, fiind legată de habitatele umede. În zona lacurilor de mari dimensiuni cu stufăriș este abundentă. Și existența șarpelui lui Esculap (*Zamenis longissimus*) și a șarpelui de alun (*Coronella austriaca*) este foarte greu dovedită prin această metodă de cartare. În afară de norocul de a observa specia pentru un timp scurt, cercetările mai intensive și de lungă durată ca în cazul habitatelor de lângă Șinca Nouă (B. & C. Promberger, comunicare personală) pot dovedi prezența acestor specii. Lipsa unor habitate caracteristice în zonele cercetate au dus la lipsa observațiilor asupra unor specii ca gușterul (*L. viridis*), șopârla de zid (*Podarcis muralis*) și vipera obișnuită (*Vipera berus*).

Șarpele de apă (*N. tessellata*) a fost semnalată din Brașov în 1888 de Bielz. De atunci nu avem cunoștințe de date noi asupra prezenței speciei în județ. Speciile în unele locuri sunt vulnerabile și datorită agresivității omului.

Pe această cale mulțumim tuturor participanților și celor care ne-au ajutat în acest proiect. Cartografierea herpetofaunei va continua și în anii următori. Dacă sunteți interesați în această activitate, vă rugăm contactați-ne (e-mail: glpar05@gmail.com, telefon: 0742 271 369)! Acest proiect a beneficiat de bursă *Milvus individual*. ■

folytatás a 3. oldalról

științifice sau legislația potrivită necesare pentru planificarea și implementarea activităților de conservare.

Astfel de inițiative nu sunt viabile fără un suport puternic din partea comunității locale. Pentru ca să avem acest suport, liniile de dezvoltare au fost identificate cu implicarea membrilor comunității printr-un proces numit de noi „atelierul viitorului”. În cursul acestuia membrii comunității au avut posibilitatea să-și exprime părerea despre direcțiile în care comuna trebuie dezvoltată. Atelierul a avut trei trepte și în final am identificat 5 linii de dezvoltare în jurul cărora am dezvoltat planul de dezvoltare. Cele cinci linii sunt: Agricultură, Turism, Cultural-tineret-social, Infrastructură și Conservarea naturii.

În anul 2006 am început derularea activităților concrete. Am încercat să atingem obiective vizibile și spectaculoase, care să ambiționeze populația locală. Deși ar fi fost ideal să finalizăm strategia de dezvoltare a comunei, înaintea

inițierii activităților concrete, am considerat că prelungirea procesului de planificare ar dăuna atitudinii localnicilor care așteptau rezultate concrete. Strategia de dezvoltare va fi finalizată până la mijlocul anului 2007. Vă prezentăm pe scurt câteva dintre activitățile derulate în anul 2006.

La începutul anului 2006 am cumpărat o casă tradițională în satul Sânsimion, în cursul anului casa și clădirile din gospodărie au fost renovate în stil tradițional. La 14 Octombrie a fost organizată deschiderea oficială a „Casei Comunității”, care a fost amenajat în stil caracteristic din donațiile localnicilor. Grajdul și celelalte clădiri din gospodărie au fost populate cu animale din rase tradiționale (bivol, porci „mangalița”, oi, capre, etc.). Cu înființarea „casei comunității” am urmărit pe de o parte conservarea moștenirii culturale a comunei, înființarea unei atracții turistice pentru comună și dezvoltarea unei gospodării educative pentru turiști. În aceeași timp gospodăria are și un caracter educativ pentru localnici în privința celor mai bune practici într-o gospodărie tradițională în Uniunea Europeană.

În cursul proiectului am organizat diferite activități cu caracter educativ pentru localnici.

Cel mai important fiind probabil o vizită de 10 zile în Ungaria pentru 16 localnici, în cursul excursiei am vizitat o serie întreagă de locații unde se derulează inițiative similare. Scopul excursiei a fost acumularea de cunoștințe și experiențe despre programele de dezvoltare durabilă. În aceleași timp în comună au fost organizate diverse prezentări de experți din România și din străinătate despre: dezvoltarea turismului, producerea de lapte, agricultura tradițională, agroturism, etc.

Pentru îmbunătățirea comunicării din cadrul comunei am editat și publicat un ziar local intitulat „Kolompszó”, ziarul cu 12 pagini apare de 4 ori pe an și ceea ce este foarte important este scris în majoritate (cu excepția unui singur articol în fiecare număr) de localnici.

Am cumpărat și parțial îngrădit un teren de aproximativ un hectar pentru crearea unei livezi tradiționale. Diminuarea fondului genetic al fructelor tradiționale este o problemă generală în Europa și este deja foarte vizibil și în România. Livada va funcționa ca o bancă de gene pentru aceste soiuri întrucât în anul 2006 am reușit să inoculăm puieti de pe 18 soiuri indigene de mere și 9 soiuri de pere. ■

Albinăritul a fost o ocupație tradițională în comună • Foto: Kelemen A. Márton

Pe lacul de la Murighiol (TL), la 14 octombrie 2005, Bede Á., Kiss R. și Kovács I. au observat un stol de peste 3000 ex. de rață roșie (*Aythya nyroca*). Păsările staționau pe lac împreună cu lișițe (*Fulica atra*) și rațe cu cap castaniu (*Aythya ferina*). Este de remarcat concentrarea unui număr atât de mare de rațe roșii, ceea ce se explică probabil prin aglomerarea lor înaintea migrației. ■

Fâsa de luncă (*Anthus pratensis*) este considerată pentru țara noastră o specie de pasaj, comună și întâlnită regulat, dar unele surse (Munteanu D. 1994, 2002) o citează ca probabil o cuibăritoare în număr mic de perechi (100-500) în Transilvania. Noi nu am găsit surse în literatura de referință, care să confirme cuibăritul cert al speciei. În data de 6 iunie 2006, efectuând observații în Mții Gutâi (MM), la poalele Crestei Cocoșului, pe pășunile cu arbori izolați, am fost identificați 2 masculi cântând, precum și alte 5 exemplare ale speciei. Datele provin din perioada de reproducere și confirmă cu mare probabilitate primul cuibărit al fâsei de luncă în România. În zonă a fost înregistrat și cuibăritul a încă două specii de fâse, respectiv fâsa de pădure (*A. trivialis*) și cea de munte (*A. spinoletta*). Observatori: Daróczi J. Sz., Dósa A., Gyékény G., Zeitz R. respectiv Bélka T., Vermouzek Z. (CZ) și Mikusek R. (PL). ■

La 15 octombrie 2005 Petrescu E. a observat la Maliuc (TL) mai multe zeci de mii, iar la 5 februarie 2006 un număr de 7000 ex. de porumbei gulerăți (*Columba palumbus*) aflați în migrație. În zona Murighiol (TL) la 15 octombrie 2005 Bede Á., Kiss R. și Kovács I. au numărat un stol 15000 de ex. Dispunem de date referitoare la existența unor stoluri așa de numeroase doar pe teritoriul Dobrogei, iar după relatarea lui Petrescu E., o parte dintre acestea pot staționa în această zonă în iernile blânde. ■

Observații interesante pentru județul Covasna: Cufundar polar (*Gavia arctica*) - 22 octombrie 2005, 9 exemplare observate de către Hegyeli Zs. pe lacul de la Reci.

Rață cu cap negru (*Aythya marila*) - 21 octombrie 2005 - o femelă observată de către Hegyeli Zs. la Zăbala, aceasta fiind a doua observație a speciei din ultimii zece ani din această regiune.

Erete vânăt (*Circus cyaneus*) - 13 exemplare (3 masc. ad., 2 fem. ad. și 8 tinere) observate de către Kovács I. și Molnár I. la 29 noiembrie 2005 la Mestecănișul de la Reci.

Pescăruș negricios (*Larus fuscus*) - 4 exemplare observate la Ozun de către Kovács I. la 25 septembrie 2005. Aceasta este prima observație cunoscută a speciei din regiune. ■

Contribuția Grupului Milvus la realizarea rețelei de arii protejate europene „Natura 2000” din România

Papp Tamás

Este cert faptul, că pentru Grupul Milvus, anul 2006 a fost marcat de realizarea rețelei „Natura 2000”. Date generale despre ce înseamnă rețeaua Natura 2000 se pot găsi în numărul anterior al revistei „Migrans”.

Nu este un secret, că protecția naturii în România (și nu numai la noi) este un copil vitreg, căruia nu i s-a acordat atenți convenită și nu i s-au alocat nici pe departe resursele financiare și umane necesare. În acest context, putem afirma că obligația României față de Uniunea Europeană, de a înființa rețeaua de situri protejate Natura 2000, a venit ca un dar pentru conservatoriști. În această rețea pot propune situri și organizațiile non-guvernamentale.

Noi l-am considerat ca o ocazie unică în viața noastră, și

am încercat să-l tratăm cu maximă seriozitate, din următoarele motive:

- suprafața ariilor protejate din România cel puțin se dublează (de la apr.7,5%, sperăm la min.15-18%, dar optim ar fi 20-25%) - fără Natura 2000, poate niciodată nu am fi ajuns la acest procentaj, deși bogăția țării noastre ar justifica un procentaj și mai mare de arii protejate

- siturile sunt propuse pe bază științifică, adică protejăm o arie, pentru că acolo există unul sau mai multe tipuri de habitate sau specii prioritare (deși pare absurd că până acum nu așa s-a procedat) și nu pentru că - cum s-a întâmplat în cazul multor arii protejate, deja existente - este un loc frumos pentru ochiul omului, sau este o zonă greu accesibilă oamenilor, fără probleme de management (ex. zone stâncoase de munte la mare altitudine).

- reglementările directivelor sunt obligatorii pentru statele membre, deci România are obligația de a desemna situri Natura 2000; în UE există intenția politică pentru crearea și menținerea acestor zone protejate

Acvila de munte (*Aquila chrysaetos*) este specia cheie pentru desemnarea SPA-urilor în zone stâncoase
Foto: Deák Attila

- chiar dacă "puterea" suportului politic fluctuează.

Siturile Natura 2000 sunt de două feluri: Arii de Protecție Specială Avifaunistică, desemnate pe baza Directivei Păsări (denumite în continuare SPA - prescurtare din denumirea în limba engleză), respectiv Ariile Speciale de Conservare, desemnate pe baza Directivei Habitare (denumite în continuare SCI - prescurtare din denumirea în limba engleză). Membrii și angajații Grupului Milvus au propus 68 de arii Natura 2000, bazate pe Directiva Păsări (SPA-uri) și 15 arii bazate pe Directiva Habitare (SCI-uri). Majoritatea ariilor propuse pe baza Directivei Habitare vor fi pe „Lista martor” (Shadow list) a Coaliției de ONG-uri Natura 2000. În Directiva Păsări am putut investi mai multă energie și datorită contractului semnat cu INCDDD, privind desemnarea SPA-urilor în 22 de județe ale țării.

Am avut la dispoziție doar un singur sezon de cuibărit pentru a completa baza de date, a verifica unele informații din literatură, respectiv de a explora unele zone pentru care nu aveam deloc informații. Cinci angajați ai organizației au lucrat numai pe această temă, ajutați de mulți membri și voluntari din țară și din străinătate. Am realizat listele cu păsări, respectiv conturul digital al siturilor și am colectat date despre importanța sitului pe plan național, respectiv vulnerabilitatea ariei – primii pași de management. Din păcate, nu a fost timp pentru informarea comunităților care trăiesc în interiorul sau la marginea ariilor propuse, și nici pentru consultarea cu factorii decizionali din zonă, cum ar fi Administrațiile Publice Locale,

Stârc de noapte (*Nycticorax nycticorax*) - Foto: Steve Campbell

Agentele de Protecția Mediului (APM), Ocoalele Silvice de stat și private, Asociațiile de Vânătoare, etc. Totuși, într-o oarecare măsură, era bine că o parte a factorilor de decizie nu au putut fi informați despre situri – astfel nu ni s-au făcut presiuni și am putut să ne terminăm munca așa cum oficial o cer cele două directive – luând în considerare numai argumente științifice.

Este de felicitat inițiativa Ministerului Mediului pentru acțiunile de informare în toate siturile propuse, însă nu putem să pretindem ca după o singură informare, populația să fie conștientă de ceea ce înseamnă Natura 2000. Conștientizarea populației este absolut necesară și în continuare - nu numai despre ce înseamnă Natura 2000, ci despre modalitățile de beneficiere în urma subvențiilor, despre restricțiile în situri, etc. În această muncă și ONG-urile pot avea un rol important.

În cazul SPA-urilor, următorul pas este apariția Hotărârii de Guvern, care va cuprinde lista de situri. Până când revista „Migrans” va ajunge în mâinile cititorilor, HG va fi probabil adoptată. În cazul SCI-urilor, până la validarea finală mai este un drum lung, probabil de peste 2 ani (acceptarea

În data de 14 ianuarie 2006, Fântână C., Szabó J. jun și Jan van Diermen au observat două exemplare a păsării omătului (*Plectrophenax nivalis*). Păsările stăteau pe digul lacului de acumulare de la Strejești (VL). Specia apare foarte rar în timpul iernii în interiorul țării, fiind mai des semnalată pe litoralul mării. ■

În data de 10 februarie 2006, la un hrănitore de păsări din Tg.-Mureș, Daróczy J. Sz. a observat un pițigoi mare (*Parus major*) cu un comportament ciudat de hrănire. Pe lângă semințele de floarea soarelui, pe hrănitore au fost oferite și boabe de porumb guguștiucilor. Pițigoi se hrăneau cu semințe de floarea soarelui, cu excepția unuia dintre ei. Acesta din urmă a luat un bob de porumb, zburând cu el pe o creangă, iar după scurt timp se întorcea și lua un alt bob. Boabele au fost consumate asemenea semințelor de floarea soarelui, prinse între picioare și sparte cu ciocul. Considerăm un caz important de amintit faptul că pițigoi nu consumă - sau consumă doar excepțional - semințe făinoase și avem puține informații despre acest comportament de hrănire. Despre o observație asemănătoare la pițigoiul de munte (*Parus montanus*) putem citi în vol. 2, nr. 4 din decembrie 1997 al revistei Tűzok.. ■

Între 10-13 iunie 2006, Daróczy J. Sz., Dósa A., Gyékény G., Zeitz R. împreună cu Bélka T., Vermouzek Z. (CZ) și Mikusek R. (PL) au efectuat observații în Mții Maramureșului și Mții Rodnei, punând accent pe localizarea teritoriilor cocoșului de mesteacă (Tetrao tetrix). În Mții Rodnei, în perimetrul zonei Pietra Ineului și lacului Lala, s-au identificat în mai multe locuri excremente și găuri săpate în zăpadă, folosite de către specie ca refugiu în timpul iernii. Conform acestor indicii, numărul păsărilor din zonă a fost apreciat la min. 3-4 ex. În Mții Maramureșului, în sudul zonei protejate Cornedei-Ciungii Bălăsini, pe lângă un număr mare de excremente proaspete și cavități săpate în zăpadă, a fost observată și specia. La data de 12 iunie, Vermouzek Z. a identificat un cocos care își efectua parada nupțială (rotitul), exemplar care a doua zi a fost observată și de către Daróczy J. Sz. și Zeitz R. Cocosul se rotea în zori, la ora 4:20 pe un deal semiarid, pe alocuri cu ierburi uscate, aproape de un jnepeniș. Datele colectate din această regiune se referă la un număr de min. 4-6 ex. ■

listei de către UE, seminariile biogeografice, negocieri și lista finală a ariilor).

Suntem conștienți că desemnarea siturilor este doar primul pas. Fără măsuri reale de protecție și un sistem de compensări viabil și factori decizionali conștienți, în viitor aceste zone protejate vor fi numai

un dosar în plus la Ministerul Mediului. Noi vă promitem că nu ne vom opri aici și vom continua activitățile noastre, ca rețeaua Natura 2000 să fie una funcțională în România.

Mulțumim tuturor celor care ne-au ajutat, în orice fel (date, ieșiri pe teren, hărți, etc.), în desemnarea ariilor Natura 2000. ■

Opinie personală:

Obligația României de a desemna rețeaua Natura 2000, bazată pe distribuția habitatelor și speciilor prioritare pentru UE, ar fi fost o ocazie unică pentru țara noastră de a realiza în sfârșit o inventariere a habitatelor și speciilor (nu numai a celor prioritare pentru UE). Așa, sau într-un mod asemănător s-a întâmplat în Cehia, unde guvernul a investit 3 milioane de euro (și câțiva ani) în munca de cercetare premergătoare desemnării rețelei Natura 2000.

Din păcate, la noi, nu s-a întâmplat așa. O abordarea similară s-a încercat, dar abia la sfârșitul anului 2005, când deja era mult prea târziu, și nici atunci nu s-au investit resursele necesare.

Păcat, pentru că pe baza acestui inventar era posibilă realizarea unei strategii naționale de conservare a biodiversității, axată pe prioritățile naționale – cu parcuri naționale, naturale, rezervații și situri Natura 2000 amplasate logic și formând o rețea, cu coridoare verzi, cu măsuri speciale de conservare pentru unele specii, care nu pot fi ocrotite cu arii protejate, etc. Am fi putut vedea valoarea reală pe care România o are în UE din punct de vedere al biodiversității și poate am fi realizat în sfârșit că este punctul cel mai tare al României și am trata-o ca pe o prioritate națională.

Astfel, în momentul de față avem o rețea de arii protejate (parcuri naționale, naturale, rezervații și arii propuse Natura 2000) necoerentă, care nu reflectă neapărat hot-spoturile biodiversității și prioritățile României în conservare, ci care arată mai mult ambiția și cunoștințele actuale ale unor oameni, care au luptat pentru a declara o arie protejată, pe care ei o considerau importantă.

Însă strategia națională lipsește din spatele acestor inițiative. Realizarea acestei strategii ar putea fi poate cea mai importantă sarcină pentru Agenția Națională pentru Arii Protejate și Conservarea Biodiversității (ANAP), organism în curs de înființare.

Se apropie un alt termen limită – Oprirea scăderii biodiversității până în 2010 este un obiectiv important al UE și obligația țărilor membre (Halting the loss of biodiversity by 2010). Oare România va face ceva înainte de toamna 2009, sau ne vom trezi iarăși în ultima clipă?

Papp Tamás

Câmpia înaltă a Cermeiului

Nagy Attila

Coborând dinspre Vârfulurile (jud. Arad), de-a lungul Crișului Alb între Munții Zărandului pe stânga, și Munții Codru Moma pe dreapta, la Bocsig ne dăm seama că am ajuns pe una dintre cele mai estice părți ai Câmpiei de Vest - Câmpia înaltă a Cermeiului. Înainte însă de a ne continua drumul spre orașul Ineu, de la Bocsig să facem dreapta spre Beliu. Imediat după ce traversăm podul ce trece peste lunca Crișului Alb, caracterizată de zăvoaie, pe dreapta apare un dig de pământ, care spre surprinderea noastră, e perpendicular pe direcția Crișului. Pare a fi un lac de acumulare, putem spune, și pe de o parte avem dreptate, deoarece acumulează apa Teuzului, însă dacă urcăm treptele de lângă evacuarea de apă, avem parte de o privesc neașteptată: în loc de diguri de beton și întindere mare de apă găsim o baltă minunată, cu pâlcuri de salcie, zone întinse cu pipirig, bălți cu vegetație natantă, fânețe umede - cursurile leneșe ale brațelor râului Teuz. Aruncând o privire spre stânga avem ocazia de a zări Pădurea Sîc, un stejăret de luncă. Pădurea constituie o arie protejată, cândva dispunând și de o colonie de stârci, care în urmă cu câțiva ani buni s-a mutat pe sălciile din zona mlăștinoasă a acumulării. În perioada de cuibărit, cu puțin noroc putem observa barză neagră și chiar gaie neagră, iar dacă ne hotărâm ca primăvara să facem un popas pe marginea acumulării, seara nu va lipsi corul cristeilor de câmp. De

altfel, râulețul Teuz este unul din râurile la care omul a intervenit cel mai puțin din Câmpia Crișurilor, fiind îndiguit doar pe alocuri, curgând sinuos pe lângă păduri și pajiști, până la vărsarea în Crișul Negru.

Dacă ne întoarcem spre Ineu, după Bocsig urmează un drum de pământ pe stânga, pe care putem ajunge la pescăria Rovina, de unde, fiind situată mai înalt, putem zări heleșteele situate în vecinătatea orașului Ineu. Lacul superior dintre cele de la Rovina este înconjurată de pădurea care poartă aceeași denumire, iar dinspre sud coboară pădurile Dealului Mocrea - trebuie să recunoaștem, e o privesc superbă! Pe lacuri cuibăresc specii de păsări acvatice (rața roșie, chirighița cu obraji albi, corcodelul mare, etc.), însă zona e mai importantă totuși în perioada de pasaj, migrând cu sutele stârcii (în special stârci cenușii și egrete mari), și cu miile rațele sălbatice (cele mai obișnuite fiind rața mare și rața mică), așadar nu e de mirare faptul că ierneză mai mulți exemplari de codalb. Această specie de răpitoare pe de altfel și cuibărește în zonă (fiind singurul cuib cunoscut din regiune). După cum ați putut afla dintr-un număr mai vechi al revistei „Migrans” dar a cuibărit și barza neagră, evenimentul fiind imortalizat de cei doi pasărari, bun cunoscători ai zonei - Libus András și Czuth

András. În pădurea Rovina există și o arie protejată, obiectivul ei fiind conservarea poienii cu narcise. Pe heleștee se practică piscicultura intensivă, fapt de care se bucură și uligianii pescari ce traversează zona în timpul pasajului...

Pescăria Cermei și Pădurea Balta pot fi accesate cel mai ușor cu mașina dinspre Lunca Teuzului, sau cu trenul (ruta Ineu-Cermei). Pădurea e înconjurată de pășuni și fânețe întinse. Pădurea e bogată în parcele de arbori bătrâni, asigurând circumstanțe de cuibărit unor specii, precum e acvila țipătoare mică. Pe vegetația natantă (în principal cornaci) a heleșteelor cuibărește rața roșie, iar în stufăria de la marginea lacurilor buhaiul de baltă. Chiar și în imediata vecinătate a comunei Cermei se află o zonă mlăștinoasă, unde chirighița cu obraji albi clocește în număr mai restrâns. Spre Șomoșcheș stârneză atenția numeroasele colonii de cioară de semănătură, astfel nu e de mirare cuibăritului a mai multor perechi de vânturel de seară în cuiburile de cioară de pe plopii și salcâmi de la marginea localității Apatcu.

Zonele de șes de la poalele munților, ce se regăsesc în jurul Ineului, sunt unele dintre cele mai frumoase din regiune. Dacă avem norocul să trecem pe aici, să nu o facem fără a vizita măcar unele din locurile mai sus descrise, satisfacția e garantată! ■

Lacul de acumulare a râului Teuz nu prezintă peisajul clasic a acumulărilor • Foto: Nagy Attila

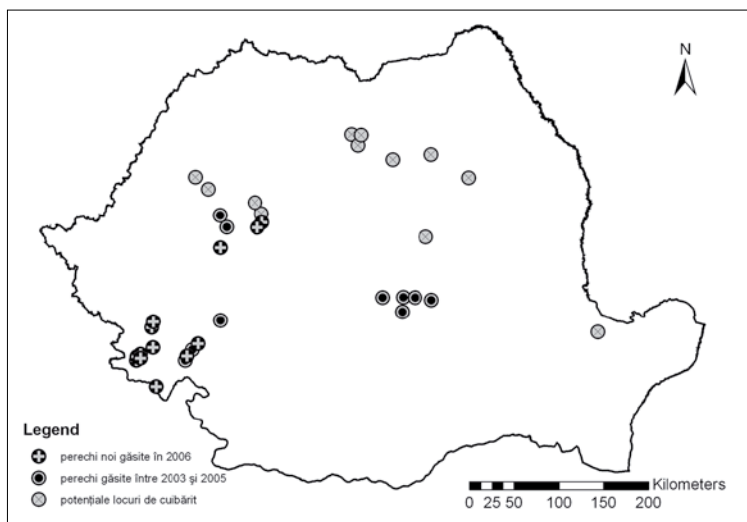

Extinderea arealului de cuibărit al șoimului călător în România

Komáromi István, Kovács István

Observațiile din anii precedenți ne-au demonstrat că șoimul călător (*Falco peregrinus*) a reapărut în țară ca specie clocitoare și devine din ce în ce mai abundent. După experiențele din teren, din anul 2006, reiese că efectivele acestei specii sunt în continuă creștere.

Anul acesta am reușit să identificăm 13 teritorii noi de cuibărire. Majoritatea acestora sunt situate în cheile calcaroase ale Carpaților din SV-ul României, dar am găsit noi perechi și în Munții Apuseni. În unele dintre cazuri, teritoriile de cuibărire erau foarte aproape, la numai 4-5 km depărtare unul de la altul. Am reușit să identificăm noi perechi cuibăritoare în unele locuri, unde în anii precedenți, specia nu a fost semnalată. Creșterea efectivului de perechi cuibăritoare este subliniat și de faptul că în unele

locuri au fost observate mai multe perechi cuibăritoare decât în anii precedenți.

Majoritatea observațiilor provin din lunile martie, aprilie și mai. În această perioadă perechile se comportau teritorial, survolau în apropierea stâncilor, pe care cuibăreau și alungau orice specie de pasăre răpitoare, care se apropia prea mult de acestea. În mai, am avut norocul să observăm păsări adulte hrănind puii pufoși. În iulie în mai multe locuri juvenii abia zburau din cuib se aflau încă în preajma locului de cuibărit împreună cu adulții. Una din perechile studiate a ocupat un fost cuib de corb, o altă pereche a cuibărit într-un imens cuib de acvilă de munte. Interesant este cuibăritul corbului și șoimului călător pe aceeași stâncă, cuiburile acestor două specii fiind la numai 50 de m depărtare unul de altul. Cele două specii aflându-se în conflict.

Odată cu creșterea ariei de

distribuție a șoimului călător, vor deveni din ce în ce mai frecvente și pericolele care pot afecta specia. Din această cauză credem că este important monitorizarea a câtor mai multe perechi cuibăritoare și elaborarea măsurilor necesare pentru conservarea speciei. Începând cu anul viitor dorim să lansăm un program de monitoring în teritoriul Parcurilor Naționale Retezat, Domogled-Valea Cernei, Porțile de Fier, Cheile Nerei-Beușnița și Semenic-Cheile Carașului, folosind inele color. Cu ajutorul inelării putem ajunge în posesia multor date importante despre mișcările juvenilor, supraviețuirea, iernarea și alegerea locurilor de cuibărit ale acestora.

Mulțumim celor, care ne-au ajutat în munca de teren și ne-au furnizat date: Daróczy Sz., Dósa A., Dravecky M., Camlik G., Hegyeli Zs., Kiss R., Miholcsa T., Murvai-Buzogány R., Sándor K. A., Nagy A. A., Sos T., Zeitz R. ■

Publicația Asociației pentru Protecția Păsărilor și a Naturii "Grupul Milvus"
Apare la fiecare trei luni

Redactor:
Kelemen A. Márton

Tehnoredactor:
Deák Attila

Corectură lingvistică:
Silvia Ciubotaru
Cosmin Manciu

Adresa:
Op. 3, Cp. 39.
540620 Tirgu-Mureș, România
Tel/fax: +40-265-264726
E-mail: office@milvus.ro
Web-site: www.milvus.ro

ISSN 1454-0290

Stimați cititori!

Rugăm pe toți cititorii ca în cazul în care doresc să primească revista Migrans și în anul viitor, să ne dea un semn în acest sens. În viitor vom trimite revista tot pe gratis, însă încercăm să-l trimitem numai celor interesați, costurile publicării și expedierii publicației fiind destul de semnificative. Vă rugăm deci, dacă considerați utilă publicația, să ne dați un răspuns de genul: „Da, doresc să primesc și în viitor revista Migrans” la adresa office@milvus.ro sau la str. Crinului nr. 22, Târgu Mureș 540343. Vă mulțumim.